

บทความวิจัย

หิกมะฮฺของการมีภรรยาหลายคนตามหลักกฎหมายอิสลาม และการนำไปใช้ของครอบครัว

มุสลิมในจังหวัดนราธิวาส

นุรีฮะ สามะ* อัสมัน แดอาลี**

* นักศึกษาปริญญาโท

** อาจารย์ที่ปรึกษา (ดร.)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักการและหิกมะฮฺของการมีภรรยาหลายคนตามหลักกฎหมายอิสลาม 2) ศึกษาการนำไปใช้ของครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคนตามหลักกฎหมายอิสลามในจังหวัดนราธิวาสซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) พร้อมด้วยการสังเกต (observation) โดยการเลือกสัมภาษณ์ครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคนจำนวนห้าครอบครัวในจังหวัดนราธิวาส

ผลการวิจัยพบว่า

1. ศาสนาอิสลามได้วางแนวทางการดำเนินชีวิตแก่มนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์และครอบคลุมในทุกมิติด้านการบัญญัติให้บุรุษสามารถมีภรรยาได้หลายคนนั้นเป็นหิกมะฮฺอันดีงาม สอดคล้องกับธรรมชาติของความเป็นบุรุษเพศ และยังสร้างความสมดุลให้กับสตรีในสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำในจำนวนตามยุคสมัย

2. การนำหลักการที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการสร้างครอบครัวให้อยู่ในครรลองอิสลามของครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคนในจังหวัดนราธิวาสมีหลายประเด็นคือ 1) การให้ความยุติธรรม 2) การจ่ายนฟเกาะฮ์ 3) การให้ที่อยู่อาศัย 4) การใช้เวลาว่างร่วมกัน 5) การดูแลเอาใจใส่คนในครอบครัว ซึ่งการนำหลักการไปใช้ในการบริหารจัดการครอบครัวที่มักจะประสบความสำเร็จนั้นส่วนใหญ่แล้วเกิดจากคนในครอบครัวที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ บทบัญญัติ และหิกมะฮฺที่เกี่ยวข้องกับการมีภรรยาหลายคน คือจะเห็นได้ว่าครอบครัวที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการจะมีการนำไปใช้และปฏิบัติจริงมากกว่าครอบครัวที่ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการอิสลามน้อยจนถึงน้อยที่สุด

คำสำคัญ: หิกมะฮฺ การมีภรรยาหลายคน ครอบครัวมุสลิม

Research

The wisdom of polygamy in Islamic laws and its application of the muslim family in Narathiwat Province

Nureehah Samah, Asman Taeali

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the principles and wisdoms of polygamy in Islamic laws, 2) to study the applications of polygamy of the Muslims family in Islamic Laws in Narathiwat province. This research was a qualitative research by using document research and in-depth Interview, colleted Muslims family having polygamy 5 families in Narathiwat Province.

The results found that:

1. Islam provides a complete way of life and cover in all their dimension. The rulings on permits plural marriage is a righteous following to the nature of man life. Its also creat balanced the number of women in a society that the number of woman is greater than the number of men in age.

2. The applications in creating the Islamic way of the muslims family including polygamy in Narathiwat province have several issue, such as 1.Justice or Fairness 2.The ability to spend on one' wives 3.To give household 4. Equally in spending the night with them 5.Taking care of his family The almost successful to apply the polygamy of muslims family caused by person in the family to have deep understandings in principles, rulings, wisdoms of polygamy. That is to say, Muslims family have more the knowledge and understanding can apply it than muslims family have few the understanding as low to lowest.

Keywords: wisdoms, The polygamy, Muslims family

บทนำ

ในอิสลามมีกฎข้อบัญญัติว่าผู้ชายสามารถมีภรรยาได้ถึงสี่คนในเวลาเดียวกัน เพื่อให้เป็นบทเรียนที่ดีแก่ผู้ชายที่ใช้ปัญญาในการใคร่ครวญ ซึ่งหากมองด้วยใจที่ยำเกรงและศรัทธาจะทำให้มองเห็นวิญญูปัญหาหรือหิกมะฮฺของบทบัญญัติในข้อนี้ได้ดี ว่าสิ่งนี้สามารถสร้างประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างไรบ้าง แต่สังคมโดยทั่วไปยังมองว่าการมีภรรยาหลายคนนั้นเป็นต้นเหตุที่จะทำให้เกิดปัญหาหลายอย่าง เช่น ปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว ปัญหาลูกเยาะ ปัญหาความจน ปัญหาลูกๆ เสียคนและเป็นสาเหตุทำให้สังคมเสื่อมโทรม ซึ่งแนวคิดนี้เกิดขึ้นเนื่องจากกระแสการโจมตีในเรื่องของการมีภรรยาหลายคนนั้นรุนแรงและมีความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างไม่ถูกต้อง แต่ถ้ามองอีกแง่หนึ่งอย่างเป็นกลางการกำหนดให้ผู้ชายทุกคนมีภรรยาเพียงคนเดียวนั้นเป็นสิ่งที่ขัดกับความเป็นจริงในทางปฏิบัติ เพราะปัญหาบางประการนั้นไม่มีทางออกที่ดีไปกว่าการมีภรรยาหลายคน เช่น ปัญหาผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ปัญหาหญิงหม้ายหรือเด็กผู้หญิงกำพร้าไร้คนดูแลปัญหาภรรยาเป็นหมัน ปัญหาภรรยาเป็นโรคเรื้อรังปัญหาการขึ้นคานของสาวอายุมาก ปัญหาสามีมีพลังทางเพศสูงเกินเพียงพอต่อการมีภรรยาเพียงคนเดียว เป็นต้น ดังนั้นถ้าหากการมีภรรยาหลายคนไม่เป็นที่อนุมัติแล้วผลที่ตามมาคือความเสื่อมเสียทางด้านศีลธรรมและผู้หญิงจำนวนมากอาจจะต้องขาดที่พึ่งและผู้ให้ความช่วยเหลือ การมีภรรยาหลายคนในสถานการณ์ดังกล่าวเป็นหนทางที่ดีที่สุด ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของผู้หญิงที่ต้องการมีผู้คุ้มครองและดูแลอย่างใกล้ชิด ถึงแม้ว่าการมีภรรยาหลายคนจะถูกใช้ในทางที่ผิดในบางแห่งและบางเวลา แต่ในอีกสถานการณ์หนึ่งนั้นการมีภรรยาหลายคนถือเป็นการกระทำที่ทรงคุณค่า ในบางสถานการณ์การมีภรรยาหลายคนจะเป็นการบรรเทาความชั่วร้าย และในอีกสถานการณ์หนึ่งจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อการจัดการ (มุฮัมมัดซาคี เจ๊ะหะ, 2011:108)

จะเห็นได้ว่าศาสนาอิสลามได้วางแนวทาง การดำเนินชีวิตแก่ผู้ชายได้อย่างสมบูรณ์และครอบคลุมในทุกมิติ ด้าน การบัญญัติให้บุรุษสามารถมีภรรยาได้หลายคนนั้นเป็นหิกมะฮฺอันดีงาม สอดคล้องกับธรรมชาติของความเป็นบุรุษเพศ และยังสร้างความสมดุลให้กับสตรีในสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำในจำนวนตามยุคสมัย ซึ่งความเหลื่อมล้ำของจำนวนสตรีในยุคสมัยนี้ได้สอดคล้องกับคำกล่าวของท่านเราะสูล ﷺ ในอัลหะดีษว่า

((إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يُرْفَعَ الْعِلْمُ ،
وَيُظْهَرَ الْجَهْلُ ، وَيَفْشُو الزُّنَا ، وَيُشْرَبَ
الْخَمْرُ ، وَيَذْهَبَ الرَّجَالُ ، وَتَبْقَى النِّسَاءُ ،
حَتَّى يَكُونَ لِخَمْسِينَ امْرَأَةً قِيَمٌ وَاحِدٌ))

(أخرجه البخاري : 1/178)

ความว่า “แท้จริงสัญญาณส่วนหนึ่งของวันสิ้นโลกคือความรู้ที่ถูกยกขึ้นไปความไม่รู้จะปรากฏอย่างชัดเจน การผิดประเวณีทำกรอย่างแพร่หลายมีการดื่มสุราระบาดในสังคม เพศชายจะน้อยลงและเพศหญิงจะเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งผู้หญิงห้าสิบคนต่อผู้ชายเพียงหนึ่งคน”

(บันทึกโดย al-Bukhārī : 1/178)

จากเหตุผลดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “หิกมะฮฺของการมีภรรยาหลายคนตามหลักกฎหมายอิสลาม และการนำไปใช้ของครอบครัวมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส” โดยประเด็นที่ผู้วิจัยต้อง การจะสื่อถึง คือ ข้อดีหรือวิทย์ปัญญาและหลักการที่ถูกต้องของการมีภรรยาหลายคนตามหลักกฎหมายอิสลาม เพื่อให้สังคมเปิดใจและยอมรับว่าการมีภรรยาหลายคนนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเป็นการแก้ ปัญหา ไม่ใช่สร้างปัญหาให้กับสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการและหิกมะฮฺของการมีภรรยาหลายคนตามหลักกฎหมายอิสลาม
2. เพื่อศึกษาการนำไปใช้ของครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคนตามหลักกฎหมายอิสลามในจังหวัดนราธิวาส

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (Indepth Interview) พร้อมด้วยการสังเกต (observation) โดยการเลือกสัมภาษณ์ครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคนจำนวนห้าครอบครัว

1. วิจัยเอกสาร : ผู้วิจัยรวบรวมอายุะฮฺในคัมภีร์อัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับการมีภรรยาหลายคนตามหลักกฎหมายอิสลาม รวมถึงทัศนะของนักวิชาการอิสลามและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีภรรยาหลายคน
2. สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยการเลือกสัมภาษณ์ครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคนจำนวนห้าครอบครัว โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบลูกโซ่ การเลือกตัวอย่างแบบสโนว์บอล (Snowball Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยการแนะนำของผู้ให้ข้อมูลที่ได้เก็บข้อมูลไปแล้วต่อไปจนกระทั่งได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการหรือกระทั่งได้ข้อมูลที่ต้องการศึกษา
3. สังเกต (Observation) โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม ซึ่งในระยะแรกผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือการสร้างสัมพันธ์เพื่อการสอบถามและการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึก และในระยะหลังผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อทำการศึกษาและเปรียบเทียบข้อเท็จจริงที่ได้จากการสัมภาษณ์กับลักษณะความเป็นจริงที่เป็นไปของครอบครัวนั้นๆ โดยใช้แบบบันทึกการสังเกตประกอบการเก็บข้อมูลเพื่อบันทึกลักษณะทั่วไปและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในครอบครัว
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ศาสนาอิสลามได้วางแนวทางการดำเนินชีวิตแก่มนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์และครอบคลุมในทุกมิติ ด้าน การบัญญัติให้บุรุษสามารถมีภรรยาได้หลายคนนั้นเป็นหิกมะฮฺอันดีงาม สอดคล้องกับธรรมชาติของความเป็นบุรุษเพศ และยังสร้างความสมดุลให้กับสตรีในสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำในจำนวนตามยุคสมัย การบัญญัติการมีภรรยาหลายคนในอัลกุรอาน มีอยู่ 2 อายุะฮฺด้วยกัน

อายะฮฺที่ 3 ในซูเราะฮฺอันนิสาฮ์
อัลลอฮฺสุบหานะฮฺวะตะอาลาได้ตรัสไว้ว่า

﴿فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ زَوَاجٍ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُعَدِّلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا﴾

(النساء: 3)

ความว่า “จงแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเจ้าในหมู่สตรี สองคนหรือสามคนหรือสี่คนแต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียวหรือไม่ก็หญิงที่มีขอชาวของพวกเจ้าครอบครองอยู่ นั้นเป็นสิ่งที่ใกล้ยิ่งกว่าในการที่พวกเจ้าจะไม่ลำเอียง”

(อันนิสาฮ์: 3)

อายะฮฺที่ 129 ในซูเราะฮฺอันนิสาฮ์
อัลลอฮฺสุบหานะฮฺวะตะอาลาได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ فَتَدْرُوا مَا كَالْمُعْلَقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾

(النساء: 129)

ความว่า “และพวกเจ้าไม่สามารถที่จะให้ความยุติธรรมในระหว่างบรรดาหญิงได้เลย และแม้ว่าพวกเจ้าจะมีความปรารถนาอันแรงกล้าก็ตาม ดังนั้นพวกเจ้าจงอย่าเอียงไปหมด แล้วพวกเจ้าก็จะปล่อยให้บรรดานาง (ที่ถูกทอดทิ้ง) นั้นประหนึ่งผู้ที่ถูกแขวนไว้ และหากพวกเจ้าประนีประนอมกัน และมีความยำเกรงแล้ว แท้จริงอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ”

(อันนิสาฮ์: 129)

ตามความเข้าใจของท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ บรรดาเศาะฮาบะฮฺเราะฮ์ฎียัลลอฮุ อันฮุมตาบิอิน⁴ และบรรดานักวิชาการส่วนใหญ่ (جمهور العلماء) ของทั้งสองอายะฮ์นี้ทำให้ได้มาซึ่งหุกมต่างๆดังนี้

1. อนุญาตให้มีภรรยาหลายคนได้สูงสุดจำนวน 4 คน
2. การมีภรรยาหลายคนนั้นมิใช่เงื่อนไขคือต้องมีความยุติธรรมระหว่างบรรดาภรรยาทั้งหมด หากผู้ชายมีความไม่แน่ใจว่าจะสามารถให้ความยุติธรรมระหว่างบรรดาภรรยาแล้ว ไม่เป็นที่อนุญาตให้เขานั้นมีภรรยา มากกว่าหนึ่งคน

3. ความยุติธรรมในอายะฮฺที่ 3 ของสุเราะฮฺอันนิสาอ์นั้นหมายถึง ความยุติธรรมในสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ เช่น การให้ที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภคและบริโภค การร่วมหลับนอนและการดูแล (ซึ่งความยุติธรรมในข้อนี้มีได้รวมถึงการให้ความรัก เพราะความรักเป็นเรื่องของหัวใจ ไม่สามารถบังคับให้รักเท่าๆกันได้

4. จากข้อ 3 ทำให้มีเงื่อนไขในข้อนี้คือ มีความสามารถในการจ่ายนฟเกาะฮฺ บรรดาภรรยาและบรรดาลูกๆ

5. ความยุติธรรมในอายะฮฺ 129 ของสุเราะฮฺอันนิสาอ์หมายถึง ความยุติธรรมในเรื่องของความรักที่สามีมิให้ระหว่างบรรดาภรรยา ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่จะแบ่งความรักให้ได้เท่าๆกัน แต่สามีต้องไม่ทำให้เห็นว่าความรักทั้งหมดที่มี มีให้แก่คนเดียวเท่านั้น จนทำให้ภรรยาที่เหลือนั้นกลายเป็นเหมือนคนที่ถูกทอดทิ้ง สถานะของเธอเหมือนว่าไม่ได้เป็นภรรยาแล้วแต่ก็ไม่ได้ถูกหย่า (คล้ายว่าขังเธอให้ทรมาน ไม่รักแต่ไม่ปล่อย) แต่สิ่งที่สามีควรทำคือ ดูแลเอาใจใส่ทุกคนด้วยดีจนทำให้เธอเหล่านั้นรู้สึกผูกพันกับสามีและไม่รู้สึกโดดเดี่ยว

แท้จริงแล้วท่านเราะสูลﷺ มีความยุติธรรมต่อบรรดาภรรยาในทุกอย่างที่มีมองเห็นได้ แต่ท่านเราะสูลﷺ รักท่านหญิงอาอิชะฮฺเราะฎียัลลอฮฺอันฮามากกว่าใคร สิ่งที่ยืนยันว่าท่านนั้นมีความรักในระหว่างบรรดาภรรยาของท่านไม่เท่ากันคือ หะดีษที่ท่านเราะสูลﷺ ได้กล่าวว่า

((اللَّهُمَّ هَذَا قَسَمِي فِيمَا أَمْلِكُ ، فَلَا تَلْمَنِي فِيمَا تَمْلِكُ وَلَا أَمْلِكُ))

(أخرجه أبو داود: 2134)

ความว่า : “โอ้อัลลอฮฺ นี่คือการแบ่งของข้าพระองค์ในสิ่งที่ข้าพระองค์มีอยู่ ดังนั้น โปรดอย่าได้ตำหนิข้าพระองค์เลยในการแบ่ง (ความรัก) ซึ่งมีแต่พระองค์เท่านั้นที่สามารถควบคุมได้”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2134)

ดังนั้น ความยุติธรรมที่พูดถึงในอายะฮฺแรกนั้นหมายถึง ความยุติธรรมในเรื่องที่จับต้องและมองเห็นได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถกระทำได้ ส่วนความยุติธรรมที่พูดถึงในอายะฮฺที่สองนั้น หมายถึงความยุติธรรมในเรื่องการให้ความรัก ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ธรรมดาไม่สามารถจะควบคุมมันได้

หลักฐานสนับสนุนการมีภรรยาหลายคนจากอัลสุนนะฮ์⁶

ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวว่า

2. รายงานจากเศาะฮาบะฮฺ สอิด บิน ญับรเราะฎียัลลอฮฺอันฮุ กล่าวว่

((عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ : قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ : هَلْ تَزَوَّجْتَ ؟ قُلْتُ :

لا !! قَالَ : فَتَزَوَّجْ ؛ فَإِنَّ خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَكْثَرُهَا نِسَاءً))

(أخرجه البخاري: 5069)

ความว่า “อิบนุอับบาสถามฉันว่า “แต่งงานรึยัง?” ฉันตอบกลับไปว่า “ยัง” อิบนุอับบาสจึงตอบกลับว่า “จงแต่งงานเถิด แท้จริงแล้วผู้ที่ดีเลิศในประชาชาตินี้ คือผู้ที่มีภรรยาหลายคน”

(บันทึกโดย al-Bukhārī:5069)

เงื่อนไขของการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม

อัลลอฮ์ سبحانه وتعالى ได้บัญญัติการมีภรรยาหลายคนเพื่อป่าวของพระองค์ และได้จำกัดบทบัญญัตินั้นด้วยเงื่อนไขต่างๆดังนี้

1. จำกัดจำนวน: เป็นที่รู้กันว่าการมีภรรยาหลายคนนั้นเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยก่อนอิสลาม คือ สมัยญาฮิลียะฮฺ แตกต่างกันไปตรงที่สมัยก่อนอิสลามนั้นไม่มีการจำกัดจำนวนภรรยา แต่เมื่ออิสลามมาถึง อัลลอฮ์จึงบัญญัติจำนวนที่จำกัดดังที่ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวไว้ในหะดีษซ็อยลาน

عَنْ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ غِيْلَانَ بْنَ سَلَمَةَ الثَّقَفِيَّ، أَسْلَمَ وَلَهُ عَشْرُ نِسْوَةٍ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَسْلَمَ مَعَهُ فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَتَخَيَّرَ أَرْبَعًا مِنْهُنَّ))

(أخرجه الترمذي: 1128)

ความว่า : “ซ็อยลาน บิน สะละมะฮฺ อัซซะกะฟีย์ เพิ่งเข้ารับอิสลามในขณะที่เขามีภรรยาสิบคนอยู่ก่อนแล้วและพวกนางทั้งหมดได้เข้ารับอิสลามพร้อมกับเขา ท่านเราะสูล ﷺ จึงสั่งให้เขาเลือกสี่คนจากพวกนางทั้งหมด”

(บันทึกโดย al-Tirmidhiy: 1128)

2. การจ่ายนฟกะฮฺ: หมายถึง ผู้ชายมีความสามารถในการให้ค่าเลี้ยงดูและปัจจัยยังชีพ ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภคและบริโภค และของใช้ที่จำเป็นแก่บรรดาภรรยาทั้งหมด

3. ความยุติธรรมระหว่างบรรดาภรรยา: หมายถึง สามีน้องให้ความยุติธรรมแก่บรรดาภรรยาในสิ่งที่มองเห็นและจับต้องได้ แต่ไม่รวมถึงความยุติธรรมในเรื่องของความรัก เนื่องจากเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมมันได้

หิกมะฮฺของการมีภรรยาได้สี่คนในมุมมองของอิสลาม

1. ทำให้จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น การเพิ่มของจำนวนประชากรนั้นเป็นสาเหตุที่ทำให้ประเทศชาติมีความเข้มแข็ง □ การเพิ่มจำนวนคนเพื่อมาสนองตอบแรงงาน และเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ □ อีกทั้งยังเพิ่มพูนจำนวนผู้เผยแพร่อิสลามและจำนวนผู้ที่จะญิฮาด ในหนทางของอัลลอฮ์ ที่สำคัญที่สุดคือเพิ่มพูนจำนวนประชาชาติของท่านเราะสูล ﷺ ในวันกิยามะฮฺ ดังที่ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวไว้ความว่า “พวกท่านทั้งหลายจงแต่งงานกับคนที่รักและคนที่มีบุตรมาก เพื่อว่าฉันจะได้้นำพวกท่านไปอวดกับบรรดาประชาชาติอื่น”⁹ □

2. มีการยืนยันว่าทารกชายมักจะเสียชีวิตมากกว่าทารกหญิง และจำนวนผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

3. การมีภรรยาหลายคนของผู้ชายเป็นการสร้างหลักประกันให้กับผู้หญิง เนื่องจาก อัลลอฮ์ได้กำหนดให้สามีจ่ายนฟเกาะฮ์ให้กับภรรยา

4. ทำให้ผู้ชายสามารถมีลูกได้ตั้งแต่วัยแรกรุ่นจนถึงอายุร้อยปีโดยประมาณ และผู้หญิงสามารถมีลูกได้จนถึงอายุ 50 ปีโดยประมาณ ถ้าหากไม่อนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาเพิ่มแล้ว จะทำให้เขาเสียโอกาสในการมีลูก ทั้งๆที่ยังมีเวลาอีกหลายปี ซึ่งมันขัดกับเป้าหมายของการแต่งงาน เนื่องจากหนึ่งในเป้าหมายของการแต่งงาน คือเพิ่มพูนอุมมะฮ์และรักษาซึ่งเผ่าพันธุ์มนุษย์

5. ผู้หญิงที่มีความพร้อมจะแต่งงานมีจำนวนมากกว่าผู้ชายที่มีความพร้อมจะแต่งงานเนื่องจากความไม่พร้อมทางการเงิน ดังนั้นจึงเหลือจำนวนผู้ชายที่มีความพร้อมจะแต่งงานน้อยมาก ซึ่งไม่เพียงพอต่อจำนวนของผู้หญิงที่มีความพร้อมจะแต่งงาน ถ้าหากไม่อนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาสี่คนแล้วจำนวนของผู้หญิงที่พร้อมจะแต่งงานนั้นไม่มีที่พึ่งจนทำให้เกิดการเสื่อมเสียเกิดขึ้นในสังคม

6. ภรรยาเป็นหมั้นหรือป่วยเรื้อรัง สามีสองทางเลือก คือ หย่าภรรยาที่เป็นหมั้นหรือเป็นโรคเรื้อรัง หรือเก็บภรรยาคนนี้ไว้และแต่งงานเพิ่ม

7. สามีมีอารมณ์ทางเพศสูงเกินเพียง พอต่อการมีภรรยาเพียงคนเดียว หรือภรรยามีอายุมาก ไม่สามารถให้ความพอดีกับสามีได้ หรือภรรยาที่มีประจำเดือนนานเกินไป ฯลฯ ดังนั้นการอนุญาตให้ผู้ชายแต่งงานได้สี่คนนั้นเป็นการป้องกันการสมสู่ที่เป็นฮารอมเพื่อปลดปล่อยความต้องการที่มีมากของผู้ชายได้

8. การแต่งงานเป็นสาเหตุทำให้มีการเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์ด้วยกับสายเลือดดังที่อัลลอฮ์ได้กล่าวไว้ความว่า “และพระองค์ คือผู้ทรงบังเกิดมนุษย์จากน้ำ(อสุจิ) และทรงทำให้มีเชื้อสายและเครือญาติ และพระเจ้าของเจ้านั้นเป็นผู้ทรงอนุภาพ” (อัลฟุรกอน : 54)

9. ผู้ชายต้องเดินทางไกลบ่อยๆเพราะการทำงาน ทำให้บางครั้งต้องค้างแรมอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลานาน สำหรับเขามีสองทางเลือก คือ ชินา นิกาสุมตะฮ์ หรือแต่งงานใหม่เพิ่มเพื่อป้องกันฟิตนะฮ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้

10. สำหรับผู้ชายโดยส่วนใหญ่แล้วอยู่อยู่กับการทำงานนอกบ้าน จึงต้องการผู้ที่จะมาดูแลจัดการเรื่องในบ้านและดูแลลูกๆ ดังนั้นการมีหลายๆคนเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของกันและกัน เช่น คนนี้ช่วยดูแลลูก อีกคนช่วยปรนนิบัติสามี ซึ่งโดยรวมแล้วเป็นการแก้ปัญหาในครอบครัวได้อย่างดี

11. การอนุญาตให้มีภรรยาได้ถึงสี่คนนั้นเป็นการแก้ปัญหาการขึ้นคานของสาวอายุมาก

2. การนำหลักการที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการสร้างครอบครัวให้อยู่ในครรลองอิสลามของครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคนในจังหวัดนราธิวาสมีหลายประเด็นคือ 1) การให้ความยุติธรรม 2) การจ่ายนฟเกาะฮ์ 3) การให้ที่อยู่อาศัย 4) การให้เวลาว่าง 5) การดูแลเอาใจใส่คนในครอบครัว ซึ่งจากการสำรวจนั้นได้ข้อค้นพบดังนี้

1) การให้ความยุติธรรม โดยส่วนใหญ่แล้วผู้นำครอบครัวไม่สามารถที่จะให้ความยุติธรรมได้ แม้กระทั่งความยุติธรรมในสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ เช่น การให้ที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภคและบริโภค การร่วมหลับนอนและการดูแลเอาใจใส่

2) การจ่ายนฟเกาะฮ์ เห็นได้ชัดว่าผู้นำครอบครัวมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงดูครอบครัวทั้งหมด แต่ก็มีภริยายินยอมจากบรรดาภรรยา ซึ่งพวกนางช่วยหาเลี้ยงชีพเพื่อจุนเจือครอบครัวอีกแรง

3) การให้ที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่แล้วผู้นำครอบครัวสามารถที่จะจัดการเรื่องการให้ที่อยู่อาศัยได้ ถึงแม้จะเป็นการเช่าอยู่ แต่บางครอบครัวผู้นำครอบครัวไม่จัดสรรเรื่องที่อยู่อาศัยให้พวกนางเลยนอกจากปล่อยให้พวกนางอาศัยบ้านพ่อแม่ของนางเท่านั้น

4) การใช้เวลาว่าง สำหรับครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวจัดการเรื่องที่อยู่อาศัยของบรรดาภรรยาให้อยู่ในระยะทางไกลกันพอที่จะไปมาสะดวกได้นั้นมักไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องการใช้เวลา แต่ส่วนใหญ่แล้วครอบครัวที่มีภรรยาบางคนอาศัยอยู่ใกล้มีระยะทางเป็นอุปสรรคในการเดินทางของสามี มักจะมีปัญหาเรื่องการจัดสรรเวลาให้นาง และบางครอบครัวผู้นำเลือกให้เวลากับภรรยาที่ตนเองพึงใจมากกว่าภรรยาอื่นๆ แต่ก็มีภรรยาบางคนเสียสละในสิทธิของนางแก่ภรรยาอื่นเมื่อนางมีประจำเดือน

5) การดูแลเอาใจใส่คนในครอบครัว ผู้นำครอบครัวบางคนสามารถที่จะดูแลเอาใจใส่คนในครอบครัวอย่างดีและเสมอต้นเสมอปลาย แต่ผู้นำบางครอบครัวเลือกเอาใจใส่เฉพาะคนในบ้านภรรยาที่เขาพึงพอใจเท่านั้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยของหลักการ บทบัญญัติและ หิกมะฮฺของการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม และการวิจัยภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์นั้น จะเห็นได้ว่าการมีความรู้ความเข้าใจในหลักการมีได้ส่งผลให้เกิดการนำไปใช้หรือปฏิบัติจริงอย่างสมควร ซึ่งจะเห็นได้จากการสัมภาษณ์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักการดังนี้

1) การให้ความยุติธรรม โดยหลักการแล้วผู้นำครอบครัวจำเป็นที่จะต้องให้ความยุติธรรมในทุกเรื่องที่สามารถมองเห็นได้ ยกเว้นเรื่องของความรักเพราะเป็นเรื่องที่ไม่สามารถจะควบคุมด้วยตัวเองได้ แต่ในความเป็นจริงแล้วส่วนใหญ่ของผู้นำครอบครัวไม่สามารถที่จะให้ความยุติธรรมได้แม้กระทั่งความยุติธรรมในสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ เช่น การให้ที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภคและบริโภค การร่วมหลับนอนและการดูแลเอาใจใส่

2) การจ่ายนฟเกาะฮฺ ตามหลักการแล้วผู้ชายต้องมีความสามารถที่จะให้ค่าเลี้ยงดูและปัจจัยยังชีพ ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภคและบริโภค และของใช้ที่จำเป็นแก่บรรดาภรรยาทั้งหมด แต่เห็นได้ชัดว่าในความเป็นจริงแล้วผู้นำครอบครัวมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงดูครอบครัวทั้งหมด แต่ก็มีภรรยาที่ยินยอมจากบรรดาภรรยา ซึ่งพวกนางช่วยหาเลี้ยงชีพเพื่อจุนเจือครอบครัวอีกแรง

3) การให้ที่อยู่อาศัย เป็นสิ่งที่ผู้นำครอบครัวจำเป็นจะต้องจัดสรรให้กับบรรดาภรรยาทุกคนตามหลักกฎหมายอิสลาม ส่วนใหญ่แล้วผู้นำครอบครัวสามารถที่จะจัดการเรื่องการให้ที่อยู่อาศัยได้ ถึงแม้จะเป็นการเช่าอยู่ แต่บางครอบครัวผู้นำครอบครัวไม่จัดสรรเรื่องที่อยู่อาศัยให้พวกนางเลยนอกจากปล่อยให้พวกนางอาศัยบ้านพ่อแม่ของนางเท่านั้น

4) การใช้เวลาว่าง ซึ่งตามหลักการนั้นการใช้เวลาว่างเป็นสิ่งผู้นำครอบครัวจำเป็นจะต้องให้ความยุติธรรมและให้สิทธิแก่ภรรยาทุกคน ถึงแม้ว่าจะเป็นช่วงเวลาที่พวกนางมีประจำเดือนก็ตาม ซึ่งครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวมีการจัดการเรื่องที่อยู่อาศัยของบรรดาภรรยาให้อยู่ในระยะทางไกลกันพอที่จะไปมาสะดวกได้นั้นมักไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องการใช้เวลา แต่ส่วนใหญ่แล้วครอบครัวที่มีภรรยาบางคนอาศัยอยู่ใกล้มีระยะทางเป็นอุปสรรคในการเดินทางของสามี มักจะมีปัญหาเรื่อง การจัดสรรเวลาให้นางและบางครอบครัวผู้นำเลือกให้เวลากับภรรยาที่ตนเองพึงใจมากกว่าภรรยาอื่นๆ แต่ก็มีภรรยาบางคนเสียสละในสิทธิของนางแก่ภรรยาอื่นเมื่อนางมีประจำ เดือน

5) การดูแลเอาใจใส่คนในครอบครัวการดูแลคนในครอบครัวให้ดีทั้งในดุนยาและให้พ้นจากไฟนรกในอาคิเราะฮฺนั้นเป็นสิ่งที่อัลลอฮฺได้สั่งใช้ให้ผู้นำครอบครัวได้ตระหนักและระวังให้มากที่สุดผู้นำครอบครัวบางคนสามารถที่จะดูแลเอาใจใส่คนในครอบครัวอย่างดีและเสมอต้นเสมอปลาย แต่ผู้นำบางครอบครัวเลือกเอาใจใส่เฉพาะคนในบ้านภรรยาที่เขาพึงพอใจเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

1. การที่จะตัดสินใจมีภรรยาหลายคนนั้นผู้ชายควรมีการคิดไตร่ตรองให้ดีว่าตนเองมีความพร้อมในทุกๆด้านที่เกี่ยวข้อง และควรมีความอดทนในการที่จะประสบกับปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นในครอบครัวลักษณะนี้
2. ผู้นำครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนควรตระหนักถึงความรับผิดชอบในโลกนี้ด้วยความยำเกรงต่ออัลลอฮฺ ด้วยการดูแลบุคคลที่อยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของพวกเขาให้พ้นจากไฟนรก ซึ่งไม่มีผู้ใดจะรอดพ้นไปได้ นอกจากปฏิบัติตามและเชื่อฟังอัลลอฮฺเท่านั้น
3. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาว่าการมีภรรยาหลายคนนั้นสามารถแก้ปัญหาในสังคมได้จริงหรือไม่ หากเป็นความจริงแล้วก็ควรส่งเสริมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีการนำมาใช้แก้ปัญหาในสังคมอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- มุฮัมมัดซากี เจ๊ะหะ. (2011). **บทบัญญัติเกี่ยวกับ สตรีในอิสลาม**. มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.
- สุรางค์ จันทวานิช. (2546). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Abu Abdu al-Rahman. (1991). **Faḍlu Ta‘addadu al-Zawjāt**.
Dār al-manār.
- Abdullah Naih ‘Ulwan. n.d. **Ta‘addadu al-Zawjāt Fī al-Islām Wa Hikmah Ta‘addadu Fī al-Nabiy**. Dār al-Salām.
- Abdu al-Tawwab Haikal. n.d. **Ta‘addadu al-Zawjāt Fī al-Islām Wa Hikmah Ta‘addadu Fī al-Nabiy**. Bairūt : Dār al-Qalam
- Abdu al-Nāsir Tawfīq al-Aḥr. (1972). **Ta‘addadu al-Zawjāt Min al-Nawāhiy al-Dīniyyah Wa al-Ijtīmā‘iyyah Wa al-Qanūniyyah**. Gozzah.
- Ahmad al-Huḡīn. (1990). **Limādhā al-Hujūm ‘Ala Ta‘addadu al-Zawjāt**. al-Riad : Dār al-iyā’a.
- al-SaiyidSabiḡ. (1994). **Fiḡh al -Sunnah**. Cairo :Dār al- Fath Li al- I’lami al-arabiy.
- al-Bukhariy, Muhammad Bin Ismail. (1400). **al-Jamī‘i al-Sahīh**. Egypt : al-Maktabah al-Salafiyah.
- Bunaidir Bin Muḡbil al-Haisūniy. n.d. **Da‘awah Ila Ta‘addadu al-Zawjāt**.
Dār al-ami‘iyy.
- Khālid Bin Abdu al-Rahmān al-Jeraisiy. (1999). **Faḍlu Ta‘addadu al-Zawjāt**. al-Riad :
Maktabah al-Malik Fahad al-Wataniyyah.
- Muhammad Bin Musfir Bin Husayn al-ṭawīl. (2004). **Ta‘addadu al-Zawjāt Fī al-Islām**. Maktabah Mishkāh al-Islāmiyyah.
- Mustafa al-Siba‘iyy. (1999). **al-Mar’aah Baina al-Fiḡh Wa al-Qānūn**. al-Riad : Maktabah al-Waraq.
- Zakir Naik, Zakir Abdu al-Karīm Naik. nd. **Answer To Non-Muslims’ Common Questions About Islam**. Islamic Research Foundation.
- รุติยะห์ หะ. (2556). **การบริหารจัดการในครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคนในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี**. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อาหมัด อัลฟาริตี. (2547). **สิทธิและหน้าที่ของภริยาตามกฎหมายอิสลาม: ศึกษากรณีการปฏิบัติในจังหวัดปัตตานี**. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.